

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – POZIOM ROZSZERZONY (KLASY 1–4 LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO)

1. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA POZIOMU ROZSZERZONEGO

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie i podstawowe odtwarzanie	Wymienia kluczowe fakty, daty, postaci, pojęcia i struktury ustrojowe; poprawnie lokalizuje wydarzenia w czasie i przestrzeni; dokonuje podziału materiału źródłowego; odpowiada na proste polecenia operacyjne (<i>wymień, wskaż, zdefiniuj</i>).
Dostateczna	Rozumienie i opis procesów	Wyjaśnia zjawiska historyczne, podaje przyczyny i skutki podstawowych wydarzeń; charakteryzuje ustrój, gospodarkę i społeczeństwo danych epok; dokonuje selekcji informacji ze źródeł pisanych, ikonograficznych i kartograficznych.
Dobra	Zastosowanie i analiza kontekstowa	Powiązuje wydarzenia lokalne i regionalne z procesami globalnymi; poprawnie stosuje terminologię

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		historiograficzną; samodzielnie analizuje i porównuje teksty źródłowe oraz ikonografię; buduje poprawną, uporządkowaną argumentację.
Bardzo dobra	Synteza, problematyzacja i krytyka źródeł	Problematyzuje materiał historyczny; dokonuje krytyki źródeł historycznych (ustala perspektywę autora, wiarygodność, intencję); dostrzega i konfrontuje różne interpretacje historiograficzne; tworzy spójne i dojrzałe wypowiedzi argumentacyjne oraz eseje historyczne.
Celująca	Ocena, historiografia i dojrzałość polemiczna	Wykracza poza podstawę programową; swobodnie operuje dorobkiem historiografii i debaty naukowej; krytycznie ocenia skomplikowane procesy historyczne z uwzględnieniem alternatywnych scenariuszy; formułuje autorskie, w pełni udokumentowane tezy.

KLASA I

Dział 1: Pradzieje i Starożytny Wschód

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Zdefiniować pojęcia: rewolucja neolityczna, żyzny półksiężyc, monarchia despotyczna, politeizm, monoteizm, źródła wywoływane/zastane. Wymienić cywilizacje Mezopotamii, Egiptu, Chin i Indii oraz przełomowe wynalazki starożytności.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać wpływ warunków geograficznych na powstanie państwowości nad wielkimi rzekami. Przedstawić ewolucję pisma i prawa (Kodeks Hammurabiego). Scharakteryzować dzieje narodu żydowskiego i specyfikę monoteizmu hebrajskiego.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać teksty źródłowe (np. fragmenty Kodeksu Hammurabiego, Biblii) do analizy struktur społecznych i prawnych starożytnego Wschodu. Powiązać rewolucję neolityczną z powstaniem osiadłego trybu życia i podziałem pracy.
Bardzo dobra	Analiza	Porównać modele monarchii despotycznej w Egipcie i państwach Mezopotamii. Przeanalizować dorobek cywilizacyjny Starożytnego Wschodu w kontekście jego oddziaływania na kulturę śródziemnomorską.
Celująca	Ocenianie	Ocenić rolę czynnika religijnego w legitymizacji władzy monarchy w państwach starożytnego Wschodu.

Dział 2: Starożytna Grecja

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszcz	Zapamiętywanie	Zdefiniować pojęcia: <i>polis</i> , <i>wielka kolonizacja</i> , <i>hoplita</i> , <i>ostracyzm</i> , <i>hegemonia</i> , <i>hellenizm</i> . Wymienić

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
zająca		instytucje ustrojowe Sparty i Aten. Podać kluczowe daty wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Wielkiego.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać ewolucję ustroju Aten od monarchii do demokracji oraz specyfikę oligarchycznego systemu Sparty. Wyjaśnić genezę i przebieg wojen grecko-perskich oraz wojny peloponeskiej. Scharakteryzować nurt filozoficzny i kulturę okresu klasycznego i hellenistycznego.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać źródła pisane (np. fragmenty <i>Dziejów</i> Herodota, <i>Wojny peloponeskiej</i> Tukidydesa) do analizy mechanizmów politycznych <i>polis</i> . Uzasadnić wpływ geografii na rozdrobnienie polityczne Grecji i formy kolonizacji.
Bardzo dobra	Analiza	Dokonać głębokiego porównania ustrojowego Sparty i Aten. Przeanalizować skutki kulturowe i gospodarcze ekspansji Aleksandra Wielkiego dla synkretyzmu kultury hellenistycznej.
Celująca	Ocenianie	Ocenić trwałość i ograniczenia ateńskiego modelu demokracji bezpośredniej jako wzorca dla współczesnych doktryn politycznych.

Dział 3: Starożytny Rzym

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>patrycjusze</i> , <i>plebejusze</i> , <i>provincia</i> , <i>pryncypat</i> , <i>dominat</i> , <i>pax Romana</i> , <i>edykt mediolański</i> . Wymienić etapy rozwoju terytorialnego Rzymu i

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		kluczowe postaci (np. Cezar, Oktawian August, Konstantyn Wielki).
Dostateczna	Rozumienie	Wyjaśnić funkcjonowanie republiki rzymskiej oraz przyczyny jej kryzysu i upadku. Opisać proces przekształcania chrześcijaństwa z prześladowanej sekty w religię państwową. Scharakteryzować wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego Cesarstwa Rzymskiego.
Dobra	Zastosowanie	Powiązać ekspansję terytorialną Rzymu ze zmianami społecznymi i gospodarczymi (rozwój latyfundiów, wzrost roli niewolnictwa). Wykorzystać Prawo XII Tablic oraz kodyfikację Justiniana do analizy rozwoju myśli prawnej.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować mechanizmy przejścia od republiki do pryncypatu i dominatu. Zinterpretować i zhierarchizować czynniki (militarne, gospodarcze, społeczne, ustrojowe), które doprowadziły do upadku Imperium Rzymskiego na Zachodzie.
Celująca	Ocenianie	Ocenić uniwersalne dziedzictwo architektury, urbanistyki i prawa rzymskiego we współczesnej cywilizacji zachodniej.

Dział 4: Świat wczesnego i pełnego średniowiecza (V–XIII w.)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Zdefiniować pojęcia: <i>feudalizm, senior, wasal, beneficjum, inwestytura, uniwersalizm cesarski, schizma wschodnia, dżihad</i> . Wymienić granice i

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		osiągnięcia Bizancjum, Imperium Arabskiego oraz państwa Karolingów.
Dostateczna	Rozumienie	Przedstawić istotę sporu o inwestyturę między papieżem Grzegorzem VII a cesarzem Henrykiem IV (Konkordat w Wormacji). Wyjaśnić genezę, przebieg i skutki ruchu krzyżowego. Scharakteryzować specyfikę kultury renesansu karolińskiego i ottonskiego.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać mapy historyczne do przeanalizowania kierunków ekspansji Arabów, Normanów i Słowian. Powiązać zasady systemu lennego ze słabością strukturalną średniowiecznych monarchii rozdrobnionych.
Bardzo dobra	Analiza	Dokonać analizy porównawczej koncepcji władzy uniwersalnej (papieskiej i cesarskiej) w XI–XIII wieku. Przeanalizować relacje chrześcijańsko-muzułmańskie w basenie Morza Śródziemnego w okresie średniowiecza.
Celująca	Ocenianie	Ocenić rolę kościoła katolickiego i Bizancjum jako dwóch filarów ciągłości cywilizacyjnej Europy po upadku Rzymu.

Dział 5: Polska za pierwszych Piastów (X–XII w.)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>monarchia patrymonialna</i> , <i>drużyna</i> , <i>grody</i> , <i>płaciwo</i> , <i>statut Krzywoustego</i> , <i>zasada senioratu</i> . Podać daty: 966, 1000, 1025,

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		1076, 1138. Wymienić władców z dynastii Piastów do 1138 r.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I i jego następstwa polityczno-kulturowe. Przedstawić politykę zagraniczną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego oraz znaczenie Zjazdu Gnieźnieńskiego. Scharakteryzować przyczyny i przebieg kryzysu państwa Piastów w XI w. i jego odbudowę.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać kroniki (Galla Anonima, Kadłubka) do analizy sposobu kreowania wizerunku władcy. Powiązać statut Bolesława Krzywoustego z kryzysem sukcesyjnym i początkiem rozbicia dzielnicowego.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować politykę zagraniczną Piastów w relacjach z Cesarstwem, Rusią i Węgry. Wykazać mechanizmy przechodzenia od państwa szczepowego do struktury wczesnofeudalnej.
Celująca	Ocenianie	Oceń rolę Mieszka I i Bolesława Chrobrego w procesie włączania ziem polskich w obszar cywilizacji łacińskiej.

Dział 6: Polska w okresie rozbicia dzielnicowego i odbudowy królestwa (XII–XIV w.)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>rozbicie dzielnicowe</i> , <i>lokacja</i> , <i>prawo niemieckie (magdeburskie)</i> , <i>trójpolówka</i> , <i>srowadzenie Krzyżaków (1226)</i> , <i>zjednoczenie</i>

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		<i>państwa. Podać kluczowe daty: 1241, 1320, 1364, 1370.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Wyjaśnić proces osadnictwa na prawie niemieckim i jego wpływ na zmiany demograficzne i gospodarcze. Opisać rolę Kościoła (np. arcybiskupa Jakuba Świnki) oraz czynników gospodarczych w zjednoczeniu ziem polskich. Scharakteryzować reformy wewnętrzne i politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać dokumenty lokacyjne do przeanalizowania prawno-ustrojowych struktur średniowiecznych miast i wsi. Powiązać dyplomację Kazimierza Wielkiego (zjazd w Wyszehradzie, pokój w Kaliszu) ze zmianą pozycji międzynarodowej Polski.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować polityczne, społeczne i gospodarcze bilanse okresu rozbitcia dzielnicowego. Dokonać wieloaspektowej analizy modernizacji państwa dokonanej przez Kazimierza Wielkiego.
Celująca	Ocenianie	Ocenić zasadność twierdzenia, że Kazimierz Wielki był twórcą nowożytnych podwalin polskiej państwowości (<i>"zastał drewnianą, a zostawił murowaną"</i>).

KLASA II

Dział 1: Europa i świat w dobie odrodzenia i reformacji (XV–XVI w.)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wskazać na mapie trasy odkryć morskich. Zdefiniować pojęcia: <i>humanizm, renesans, rekonkwista, merkantylizm, rewolucja cen, reformacja, anglikanizm, kontrreformacja, Sobór Trydencki</i> .
Dostateczna	Rozumienie	Opisać przyczyny i konsekwencje wielkich odkryć geograficznych dla Europy i Nowego Świata. Scharakteryzować doktryny Lutra, Kalwina i Henryka VIII. Przedstawić reformę Kościoła katolickiego i działalność zakonu jezuitów.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać dzieła sztuki i teksty epoki do wykazania cech myśli humanistycznej. Powiązać wybuch wojen religijnych we Francji i Niemczech z rywalizacją polityczną dynastii europejskich (Habsburgowie, Walezjusze).
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować dualizm w rozwoju gospodarczym Europy w XVI w. (podział na Europę przemysłową i rolniczą na wschód od Łaby). Dokonać krytycznej analizy długofalowych skutków reformacji dla kultury i społeczeństwa europejskiego.
Celująca	Ocenianie	Ocenić bilans konkwisty i europejskiej ekspansji kolonialnej z perspektywy eurocentrycznej oraz rdzennych ludów Ameryk.

Dział 2: Rzeczpospolita w XVI wieku – Złoty Wiek

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>ruch egzekucyjny, demokracja szlachecka, sejm walny, folwark pańszczyźniany, unia realna, wolna elekcja, konfederacja warszawska, artykuły henrykowskie</i> . Podać daty: 1525, 1569, 1573.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać przyczyny, przebieg i postanowienia unii lubelskiej (1569). Przedstawić strukturę polityczną Rzeczypospolitej i mechanizm bezkrólewia oraz wolnej elekcji. Scharakteryzować fenomen tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej ("państwo bez stosów").
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać akty prawne (np. Konfederację Warszawską, Artykuły Henrykowskie) do analizy pozycji ustrojowej monarchy i szlachty. Powiązać koniunkturę na polskie zboże z rozwojem gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej.
Bardzo dobra	Analiza	Dokonać analizy porównawczej ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów z monarchiami absolutnymi Europy Zachodniej. Przeanalizować program polityczny i gospodarczy ruchu egzekucyjnego.
Celująca	Ocenianie	Ocenić szanse i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz przyjętego systemu wolnej elekcji.

Dział 3: Europa i świat w XVII wieku

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>absolutyzm klasyczny, monarchia parlamentarna, wojna trzydziestoletnia, pokój westfalski, barok</i> . Wymienić kluczowe postaci: Ludwik XIV, Oliver Cromwell, Kardynał Richelieu.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać proces kształtowania się absolutyzmu we Francji oraz monarchii parlamentarnej w Anglii (rewolucja angielska, <i>Bill of Rights</i>). Przedstawić przyczyny, etapy i skutki wojny trzydziestoletniej (1618–1648). Scharakteryzować barok jako nurt artystyczny i ideowy.
Dobra	Zastosowanie	Powiązać postanowienia pokoju westfalskiego z narodzinami nowożytnego systemu stosunków międzynarodowych opartego na suwerenności państw. Wykorzystać teksty źródłowe do porównania teorii władzy absolutnej i parlamentarnej.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować kryzys ogólny XVII wieku w wymiarze demograficznym, gospodarczym i społecznym. Zinterpretować wpływ wojen religijno-politycznych na ewolucję wojskowości i techniki wojennej.
Celująca	Ocenianie	Ocenić sprawność i trwałość modelu monarchii absolutnej we Francji w zestawieniu ze stabilnością angielskiego systemu parlamentarnego.

Dział 4: Rzeczpospolita w XVII wieku – wiek wojen i kryzysu

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>dymitriady</i> , <i>powstanie Chmielnickiego</i> , <i>potop szwedzki</i> , <i>sarmatyzm</i> , <i>oligarchia magnacka</i> , <i>liberum veto</i> , <i>rokosz</i> . Wymienić Traktaty/rozejmy: Jam Zapolski, Polanowo, Ugoda Zborowska, Perejasław, Oliwa, Andruszów, Karłowice.
Dostateczna	Rozumienie	Scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją, Rosją i Turcją. Przedstawić źródła, przebieg i konsekwencje powstania Bohdana Chmielnickiego. Opisać zjawisko oligarchizacji życia politycznego i destrukcji sejmowania.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać mapy historyczne do przeanalizowania zmian terytorialnych Rzeczypospolitej w XVII w. Powiązać zniszczenia wojenne i spadek zaludnienia z załamaniem się gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej i ewolucją kultury (sarmatyzm).
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować genezę i skutki ugody w Hadziaczu (1658) jako zmarnowanej szansy na Rzeczpospolitą Trojga Narodów. Zinterpretować wpływ czynnika geopolitycznego i kryzysów wewnętrznych na początek procesu upadku mocarstwowej pozycji państwa.
Celująca	Ocenianie	Ocenić panowanie królów z dynastii Wazów oraz Jana III Sobieskiego z punktu widzenia interesów stanu i racji stanu Rzeczypospolitej.

Dział 5: Świat i Polska w epoce Oświecenia (XVIII w.)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>Oświecenie, deizm, trójpodział władzy, absolutyzm oświecony, rewolucja przemysłowa, wojna o niepodległość USA, rewolucja francuska, jakobini.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Opisać idee filozoficzne Locke'a, Monteskiusza, Rousseau i Woltera. Scharakteryzować reformy w duchu absolutyzmu oświeconego w Prusach, Austrii i Rosji. Przedstawić przyczyny, przebieg i etapowy charakter rewolucji francuskiej oraz genezę USA.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać teksty Konstytucji USA z 1787 r. oraz Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela do analizy wdrażania oświeceniowej myśli politycznej. Powiązać rewolucję przemysłową w Wielkiej Brytanii ze zmianami społecznymi.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować mechanizmy terroru jakobińskiego jako konsekwencji radykalizacji procesów rewolucyjnych. Dokonać analizy porównawczej przybycia do władzy i reform w tzw. monarchiach przodujących (Prusy, Rosja, Austria).
Celująca	Ocenianie	Ocenić bilans rewolucji francuskiej z perspektywy wartości praw człowieka oraz kosztów ludzkich i społecznych terroru.

Dział 6: Upadek Rzeczypospolitej (XVIII w.)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszcz	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>sejm niemy, prawa kardynalne, konfederacja barska, Sejm Wielki, Konstytucja 3</i>

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
zająca		<i>Maja, Targowica, insurekcja kościuszkowska.</i> Podać daty trzech rozbiorów (1772, 1793, 1795).
Dostateczna	Rozumienie	Opisać uzależnienie Rzeczypospolitej od Rosji w dobie saskiej. Przedstawić program reform Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz dorobek Sejmu Wielkiego. Scharakteryzować przebieg i cel powstania kościuszkowskiego.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać tekst Konstytucji 3 Maja do przeanalizowania reform ustrojowych (zniesienie <i>liberum veto</i> , sukcesja tronu, prawa mieszczan). Powiązać reakcję sąsiednich mocarstw z obawą przed przeniesieniem hasła rewolucji francuskiej do Polski.
Bardzo dobra	Analiza	Dokonać krytycznej analizy sporów w historiografii polskiej dotyczących przyczyn upadku Rzeczypospolitej (szkoła krakowska vs szkoła warszawska: przyczyny wewnętrzne a zewnętrzne). Przeanalizować postawę ostatniego króla w przełomowych momentach.
Celująca	Ocenianie	Ocenić próby ratowania niepodległości w latach 1788–1794 w kontekście aktualnej sytuacji geopolitycznej w Europie.

KLASA III

Dział 1: Epoka napoleońska i Ład Wiedeński (1799–1848)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>konsulat, Cesarstwo, Kodeks Napoleona, blokada kontynentalna, Legiony Polskie, Księstwo Warszawskie, Kongres Wiedeński, legitymizm, restauracja, równowaga sił, Święte Przymierze, Wiosna Ludów.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Scharakteryzować ekspansję Napoleona w Europie oraz przyczyny jego klęski. Opisać powstanie i ustrój Księstwa Warszawskiego. Przedstawić ład wiedeński i zarys wydarzeń Wiosny Ludów w Europie (1848–1849).
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać mapy historyczne do przeanalizowania zmian terytorialnych w Europie po Kongresie Wiedeńskim. Powiązać powstanie i rozwój nowych nurtów politycznych z reakcją na ład pokongresowy.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować znaczenie epoki napoleońskiej dla rozbudzenia świadomości narodowej w Europie (Niemcy, Włochy, Polska). Dokonać oceny skuteczności mechanizmów Świętego Przymierza w tłumieniu ruchów rewolucyjnych.
Celująca	Ocenianie	Ocenić politykę Napoleona Bonaparte w stosunku do sprawy polskiej i bilans istnienia Księstwa Warszawskiego.

Dział 2: Ziemie polskie po Kongresie Wiedeńskim (1815–1864)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszcz	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>Królestwo Kongresowe, autonomia, Kaliszanie, noc listopadowa, Wielka</i>

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
zająca		<i>Emigracja, rabacja galicyjska, powstanie styczniowe, branka, Rząd Narodowy, uwłaszczenie</i> . Podać daty wybuchu powstania: 1830, 1846, 1848, 1863.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać ustrój i rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego (1815–1830). Scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki powstania listopadowego i styczniowego. Przedstawić nurty polityczne Wielkiej Emigracji.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać programy ugrupowań emigracyjnych do analizy różnic w wizji odbudowy Polski i reform społecznych (kwestia włościańska). Powiązać specyfikę walki powstania w 1863 r. z brakiem regularnej armii.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować politykę zaborców wobec ziem polskich po poszczególnych zrywach niepodległościowych (represje, rusyfikacja, germanizacja). Zinterpretować znaczenie aktu uwłaszczenia chłopów w poszczególnych zaborach.
Celująca	Ocenianie	Dokonać oceny zasadności i sensu ekonomiczno-społecznego oraz politycznego polskich powstań narodowych w XIX w. w dobie sporu: <i>walka czy praca organiczna</i> .

Dział 3: Świat w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Zdefiniować pojęcia: <i>wojna secesyjna, zjednoczenie Włoch/Niemiec, imperializm, kolonializm, wyścig</i>

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		<i>zbrojeń, sufragistki, syjonizm, socjaldemokracja, trójprzymierze, trójporozumienie.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Opisać przebieg i skutki wojny secesyjnej w USA. Przedstawić proces zjednoczenia Włoch (Cavour, Garibaldi) oraz Niemiec (Bismarck). Scharakteryzować wyścig kolonialny mocarstw w Afryce i Azji oraz narastanie kryzysów międzynarodowych przed 1914 r.
Dobra	Zastosowanie	Powiązać II rewolucję przemysłową ze zmianami struktury społecznej i rozwojem masowych ruchów politycznych. Wykorzystać karykatury polityczne i prasę z epoki do analizy rywalizacji mocarstw.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować mechanizmy sprawowania władzy przez Ottona von Bismarcka i jego koncepcję polityki zagranicznej (<i>Realpolitik</i>). Dokonać wieloaspektowej analizy przyczyn wybuchu konfliktu o zasięgu globalnym na przełomie XIX i XX wieku.
Celująca	Ocenianie	Ocenić wpływ imperializmu europejskiego na rozwój cywilizacyjny i ewolucję polityczną obszarów pozaeuropejskich.

Dział 4: Ziemie polskie na przełomie XIX i XX wieku

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>kulturkampf, rugi pruskie, trójlojalizm, autonomia galicyjska, stańczycy, praca organiczna, rewolucja 1905 roku</i> . Wymienić główne nurty polityczne: narodowy (ND), socjalistyczny

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		(PPS, SDKPiL), ludowy (PSL).
Dostateczna	Rozumienie	Opisać sytuację Polaków pod zaborami (germanizacja, rusyfikacja, swobody w Galicji). Przedstawić narodziny nowoczesnych ruchów politycznych i ich czołowych liderów (Dmowski, Piłsudski, Witos). Scharakteryzować przebieg i znaczenie rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać programy partyjne do porównania koncepcji odzyskania niepodległości. Powiązać autonomiczną pozycję Galicji z rozwojem polskiej nauki, kultury i życia politycznego.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować ewolucję postaw społeczeństwa polskiego wobec zaborców: od romantycznego spiskowania, przez pozytywistyczny pragmatyzm, do nowoczesnej masowej polityki. Dokonać analizy postaw orientacji proaustriackiej i prorosyjskiej.
Celująca	Ocenianie	Ocenić wkład ruchu ludowego, narodowego i socjalistycznego w zbudowanie nowoczesnej tożsamości narodowej Polaków bez względu na przynależność stanową.

Dział 5: Pierwsza wojna światowa (1914–1918)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna, rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i> ,

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
		<i>bolszewicy, 14 punktów Wilsona, akt 5 listopada.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Scharakteryzować genezę, przebieg operacji militarnych na froncie zachodnim i wschodnim oraz przełomowe momenty I wojny światowej. Opisać przebieg rewolucji w Rosji w 1917 r. i przejęcie władzy przez bolszewików. Przedstawić ewolucję sprawy polskiej w polityce mocarstw w latach 1914–1918.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać dokumenty (np. Akt 5 listopada, orędzie Wilsona) do analizy internacjonalizacji sprawy polskiej. Powiązać załamanie się trzech monarchii absolutnych z otwarciem drogi do niepodległości państw Europy Środkowo-Wschodniej.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować totalny charakter I wojny światowej (mobilizacja gospodarki, propaganda, nowe technologie wojskowe). Dokonać krytycznej analizy przyczyn wybuchu i zwycięstwa bolszewików w Rosji.
Celująca	Ocenianie	Ocenić strategiczną i dyplomatyczną sprawność polskich liderów (Piłsudski, Dmowski, Paderewski) w wykorzystaniu koniunktury międzynarodowej lat 1914–1918.

KLASA IV

Dział 1: Świat w okresie międzywojennym (1919–1939)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>ład wersalsko-waszyngtoński, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy, faszyzm, nazizm, totalitaryzm, autoritaryzm, kolektywizacja, gulag, appeasement, pakt Ribbentrop-Mołotow.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Opisać postanowienia traktatu wersalskiego i funkcjonowanie Ligi Narodów. Scharakteryzować genezę, ustrój i zbrodnie faszystowskich Włoch, hitlerowskich Niemiec oraz ZSRR. Przedstawić przyczyny i skutki wielkiego kryzysu gospodarczego (1929–1933).
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać teksty źródłowe do wykazania cech państwa totalitarnego. Powiązać politykę ustępstw (<i>appeasement</i>) państw zachodnich ze wzrostem ekspansywności III Rzeszy (Anschluss Austrii, Monachium 1938).
Bardzo dobra	Analiza	Dokonać analizy porównawczej systemów totalitarnych: niemieckiego narodowego socjalizmu i radzieckiego komunizmu. Przeanalizować słabość ładu wersalskiego jako źródła kolejnego konfliktu światowego.
Celująca	Ocenianie	Ocenić skuteczność demokracji parlamentarnych w walce z kryzysami społecznymi i totalitarnymi zagrożeniami w okresie międzywojennym.

Dział 2: Odbudowa i dzieje II Rzeczypospolitej (1918–1939)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>orlęta lwowskie, cud nad Wisłą, koncepcja federacyjna/inkorporacyjna, plebiscyt, powstania śląskie, Konstytucja marcowa, przewrót majowy, sanacja, Konstytucja kwietniowa, COP, Gdynia.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Opisać proces kształtowania się granic II RP (wojna polsko-bolszewicka, konflikty z Czechosłowacją, Litwą, Niemcami). Scharakteryzować ewolucję ustrojową od demokracji parlamentarnej do autoritaryzmu sanacyjnego (1926–1935). Przedstawić sukcesy gospodarcze i problemy społeczne II RP.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać zapisy Konstytucji marcowej (1921) i kwietniowej (1935) do analizy podziału kompetencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Powiązać strukturę narodowościową II RP z problemem mniejszości narodowych.
Bardzo dobra	Analiza	Dokonać głębokiej analizy przyczyn i następstw przewrotu majowego 1926 r. Przeanalizować polską politykę zagraniczną lat 30. (koncepcja "dwóch sąsiadów" Józefa Becka) w kontekście załamania się bezpieczeństwa zbiorowego.
Celująca	Ocenianie	Ocenić bilans dwudziestolecia międzywojennego w zakresie integracji państwa z trzech byłych zaborów oraz modernizacji kraju.

Dział 3: Druga wojna światowa (1939–1945)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>Blitzkrieg</i> , <i>kampania wrześniowa</i> , <i>państwo podziemne</i> , <i>AK</i> , <i>Holokaust (Szoa)</i> , <i>Lend-Lease Act</i> , <i>Wielka Trójka</i> , <i>Teheran</i> , <i>Jalta</i> , <i>Poczdam</i> . Podać daty: 1 IX 1939, 17 IX 1939, 22 VI 1941, 7 XII 1941, 19 IV 1943, 1 VIII 1944, 8 V 1945.
Dostateczna	Rozumienie	Opisać przebieg agresji niemieckiej i radzieckiej na Polskę w 1939 r. Scharakteryzować etapy wojny (Bitwa o Anglę, Stalingrad, El-Alamein, Lądowanie w Normandii, Wojna na Pacyfiku). Przedstawić strukturę i działania Polskiego Państwa Podziemnego oraz opisać proces zagłady ludności żydowskiej.
Dobra	Zastosowanie	Powiązać postanowienia konferencji Wielkiej Trójki ze zmianą układu sił politycznych i ustaleniem nowych granic Polski. Wykorzystać dokumenty archiwalne do przeanalizowania złożoności stosunków polsko-radzieckich.
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować militarne, społeczne i polityczne aspekty decyzji o wybuchu Powstania Warszawskiego. Zinterpretować skalę i systemowy charakter zbrodni ludobójstwa popełnionych przez III Rzeszę i ZSRR.
Celująca	Ocenianie	Ocenić postawę mocarstw zachodnich (Wielka Brytania, USA) wobec spraw polskich i Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1939–1945.

Dział 4: Świat po II wojnie światowej – Zimna Wojna (1945–1989)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>ONZ, Zimna Wojna, żelazna kurtyna, Plan Marshalla, doktryna Trumana, NATO, Układ Warszawski, dekolonizacja, wyścig zbrojeń, kryzys kubański, doktryna Breżniewa.</i>
Dostateczna	Rozumienie	Opisać przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej i narodziny podziału dwubiegunowego. Scharakteryzować przebieg kluczowych kryzysów zimnowojennych (wojna w Korei, kryzys kubański, wojna w Wietnamie, wojna w Afganistanie). Przedstawić proces dekolonizacji w Azji i Afryce oraz integrację europejską.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać przemówienia polityczne do przeanalizowania dynamiki rywalizacji USA–ZSRR. Powiązać kryzys gospodarczy ZSRR z podjęciem przez Michaiła Gorbaczowa polityki <i>perestrojki i głasności</i> .
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować mechanizmy powstrzymywania (<i>containment</i>) i odprężenia (<i>détente</i>) w relacjach USA–ZSRR. Dokonać analizy przyczyn załamania się systemu dwubiegunowego i rozpadu bloku wschodniego.
Celująca	Ocenianie	Ocenić skuteczność działania ONZ w zapobieganiu konfliktom zbrojnym i ochronie praw człowieka w drugiej połowie XX wieku.

Dział 5: Polska pod władzą komunistów (1945–1989)

Ocena	Poziom wymagań	Uczeń potrafi:
Dopuszczająca	Zapamiętywanie	Wyjaśnić pojęcia: <i>referendum 1946, sfałszowane wybory 1947, stalinizm, Polski Październik '56, Marzec '68, Grudzień '70, Czerwiec '76, KOR, Solidarność, stan wojenny, Okrągły Stół</i> .
Dostateczna	Rozumienie	Opisać proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1947) oraz likwidację podziemia niepodległościowego. Scharakteryzować cechy polskiego stalinizmu oraz kryzysy społeczno-polityczne. Przedstawić rolę Kościoła i opozycji antykomunistycznej.
Dobra	Zastosowanie	Wykorzystać materiały propagandowe PRL do analizy socrealizmu i technik manipulacji społecznej. Powiązać kryzys gospodarczy lat 70. i 80. ze wzrostem niezadowolenia społecznego i narodzinami masowego ruchu "Solidarność".
Bardzo dobra	Analiza	Przeanalizować przyczyny, przebieg i bilans wprowadzenia stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. Dokonać szczegółowej analizy procesu transformacji ustrojowej przy Okrągłym Stole i wyborów z 4 czerwca 1989 r.
Celująca	Ocenianie	Ocenić postawy elit władzy PRL oraz działaczy opozycji w procesie demontażu systemu komunistycznego w Polsce na tle wydarzeń w Europie Środkowo-Wschodniej (Jesień Narodów).